

סגולות הארץ THE ADVANTAGES OF LIVING IN ISRAEL

א. תפלה בארץ ישראל

1 תלמוד בבלי, מסכת ברכות ל.

תנו רבנן: סומא ומי שאינו יכול לכיין את הרוחות יכוין לבו כנגד אביו שבשמים, שנאמר "והתפללו אל ה'" (מלאכים א' ח:מד); היה עומד בחוץ לארץ יכוין כנגד ארץ ישראל... היה עומד בארץ ישראל יכוין כנגד ירושלים... היה עומד בירושלים יכוין כנגד בית המקדש... היה עומד בבית המקדש יכוין כנגד בית קדשי הקדשים... נמצאו כל ישראל מכוונים את לבם למקום אחד. אמר רבי אבין ואיתימא רבי אבינא: מאי קראה? "כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות" (שה"ש ד:ד) - תל שכל פיות פונים בו.

2 ר' ישראל משקלוב, פאת השלחן, הלכות ארץ ישראל (א) - והתפילות נשמעות ומקובלות בא"י יותר מבחור"ל...

3 תלמוד בבלי, מסכת ערכין לב.

מאי טעמא דמ"ד קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא? דכתיב: "ויעשו בני הגולה השבים מן השבי סוכות וישבו בסוכות כי לא עשו מימי יהושע בן נון כן בני ישראל וגו' ותהי שמחה גדולה מאד" (נחמיה ח:יז). אפשר בא דוד ולא עשו סוכות עד שבא עזרא? אלא מקיש ביאתם בימי עזרא לביאתם בימי יהושע, מה ביאתם בימי יהושע מנו שמיטין ויובלות וקדשו ערי חומה, אף ביאתם בימי עזרא מנו שמיטין ויובלות וקדשו ערי חומה... ואידך? דבעי רחמי על יצר דעבודה זרה ובטליה, ואגין זכותא עלייהו כי סוכה. והיינו דקא קפיד קרא עילוייה דיהושע, דבכל דזכתא כתיב יהושע והכא כתיב "ישוע" - בשלמא משה לא בעא רחמי דלא הוה זכותא דארץ ישראל, אלא יהושע דהוה ליה זכותא דארץ ישראל אמאי לא ליבעי רחמי.

4 ר' יעקב עמדין, סידור בית יעקב, סולם בית אל (חווק ג, ו)

ידוע שחובת המתפלל לכיין גופו כנגד ירושלים. ומפורש שנוי ומשולש בתנ"ך כמוזכר למעלה אצל פרק הכוונה (סימן ה'), יעוין שם. וכאן ראינו לזכור ירושלים שנית לומר שלא יספיק זה הרושם והרמז שאנו עושים לזכר ולדוגמא וסימנא בעלמא אלא היכא דלא אפשר. אז תעלה לנו הכוונה והמחשבה הטובה ותצטרף למעשה הנמנע מפני האונס והסכנה. כי האונס פטור מכל דבר וההכרח לא יגונה, אמנם לא ישובח. ולא תועיל הכוונה במקום שאין טענת אונס גמור ובשעת רווח. ולזה צריך כל אדם מישראל לעשות בלבו הסכמה קבועה ותקועה לעלות לדור בארץ ישראל (עכ"פ כשתמצא ידו די ההוצאה וקצת מעמד סיפוק פרנסה, אם בדרך מלאכה או איזה משא ומתן, או לקבל ההספקה הנצרכת וההכרחית, כדי לישב הארץ הקדושה השוממה מבלי בניה) ולהשתוקק להיות זוכה להתפלל שם לפני היכל מלך, אע"פ שחבר לא זיה שכינה ממנו.

ב. נבואה וא"י

1 מכילתא דרבי ישמעאל, פרשת בא - מסכתא דפסחא, פרשה א

תדע שאין השכינה נגלית בחוצה לארץ שנאמר "ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה'" (יונה א:ג) וכי מלפני יי' הוא בורח? והלא כבר נאמר "אנה אלך מרוחך וגו' אם אסק שמים שם אתה וגו' אשא כנפי שחר וגו' גם שם ידך תנחני וגו' (תהלים קל"ט-ז).... אלא אמר יונה אלך לי בחוצה לארץ מקום שאין השכינה נגלית שהגויים קרובי תשובה הן שלא לחייב את ישראל... אמר לו הקדוש ברוך הוא יש לי שלוחין כיוצא בך שנאמר "ויי הטיל רוח גדולה אל הים" (יונה א:ד).

2 ספר הכוזרי, מאמר ב אות יז

כל מי שנתנבא לא נתנבא כי אם בארץ הזאת או בעבורה. כך זכה אברהם לנבואתו הראשונה כאשר צווה ללכת אל הארץ הזאת. ויחזקאל ודניאל בעבורה נבאו, אכן שניהם ראו עוד את הבית הראשון ואת כבוד השכינה אשר כל ימי היותה שורה בבית ההוא היה כל אדם המוכן לכך מצד הסגולה מגיע לנבואה.

3 ר' פנחס הורביץ, ספר הברית, חלק ב', דברי אמת, מאמר ט', פרק ג'

נמצא למוד מכל אלה שאין הנבואה שורה אלא בא"י ועד זמן חגי זכריה ומלאכי. אמנם לרוה"ק לא יוחד מקום ולא זמן, והוא נוהג בין בארץ בין בחו"ל בכל דור עד עולם, כאמרו תנא דבי אליהו מעיד אני אלי שמים וארץ בין איש בין אשה בין עבד בין שפחה הכל לפי מעשיו רה"ק שורה עליו, ולא גבל שום מקום ושום זמן. וכן נמצא וכן היה כמה צדיקים בימי הגאונים וגם אחרי כן שהיו בעלי רה"ק אפ"ל בחוץ לארץ. אך ההפך הוא שבח"ל הרוה"ק אפ"ל על הראויים לה אינה בתמידות וקבע, אבל בא"י היא בתמידות, כאשר מצינו לאיש אלהים קדוש האר"י לוריא ז"ל ששרתה עליו רוח הקודש כמה פעמים במצרים, אך לאחר שבא לארץ ישראל לא פסקה רוח הקודש ממנו כל הימים, כאשר יתנו עדיהן על זה כל חכמי א"י שבאותו הדור, בפרט תלמידו הגדול ר' חיים וויטאל ז"ל, כמבואר בשבחי האר"י.

ג. השפעת הארץ

1 תלמוד ירושלמי, מסכת שקלים פרק ג הלכה ג

תנא בשם ר"מ כל מי שקבוע בארץ ישראל ומדבר בלשון הקודש ואוכל פירותיו בטהרה וקורא ק"ש בבוקר ובערב יהא מבושר שבן עולם הבא הוא:

2 תלמוד בבלי, מסכת כתובות קיא.

אמר רבי אלעזר: כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עון, שנאמר "ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון" (ישעיה לג:כד). (רש"י - "כלומר אל יתירעם לומר צר לי, כי כולם נשואי עון"). א"ל רבא לרב אשי: אגן בסובלי חלאים מתנינן לה. אמר רב ענן: כל הקבור בארץ ישראל - כאילו קבור תחת המזבח, כתיב הכא "מזבח אדמה תעשה לי" (שמות כ"א), וכתוב התם "וכפר אדמתו עמו" (דברים לג:מג)... אמר ר' אבהו: אפילו שפחה כנענית שבא"י - מובטח לה שהיא בת העולם הבא, כתיב הכא "לעם עליה" (ישעיה מ"ב), וכתוב התם "שבו לכם פה עם החמור" (בראשית כ"ב) - עם הדומה לחמור. "ורוח להולכים בה" (ישעיה שם) - א"ר ירמיה בר אבא א"ר יוחנן: כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן העולם הבא.

3 מדרש תלפיות, ענף א"י, בשם החסד לאברהם

האדם כי הוא בחו"ל יש לו נפש מהאופנים, וכשזוכה ליכנס לא"י בא אליו נפש מיצירה חדשה ומתלבש תוך נפש הישנה שלו. בלילה ראשונה הישן בא"י יוצאים שני הנפשות ועולים למעלה, ובחזרה אינה חוזרת כי אם החדשה בלבד. ולכן הוא אינו ראוי לעונשין, כי הלא היא אינה חוטאה. ולכן אמרו חז"ל שנמחלו לו כל עונותיו. וכל הדר בא"י נקרא צדיק הגם שהוא אינו צדיק כפי הנראה לעינים, כי אם לא היה צדיק היתה הארץ מקיאו... וכיון שהארץ אינו מקיאו, בהכרח הוא שנקרא צדיק ואף שהוא בחזקת רשע... ודע כי א"י אינה מכפרת על העבירות הנעשים בה כ"א על השגגות בלבד, אבל אותם שבמיד אינן נמחלים כ"א ביסורין או למי שעובר על פשע. והפשעים הנעשים בא"י אין להם סליחה כ"א בתשובה.

ד. זכות הארץ

1 בראשית רבה, פרשת וישלח, פרשה עו סימן ב

ד"א וירא יעקב מאד ויצר לו (בראשית לב:ח)... אמר כל השנים הללו יושב בארץ ישראל תאמר שהוא בא עלי מכח ישיבת א"י, כל השנים הללו הוא יושב ומכבד את הוריו תאמר שהוא בא עלי מכח כיבוד אב ואם...

2 מכילתא דרבי ישמעאל, יתרו, מסכתא דבחדש, פרשה ד

ומפני מה שרתה שכינה בחלקו של בנימין? שכל השבטים היו שותפין במכירתו של יוסף ובנימין לא היה שותף עמהם, ועוד שכל השבטים נולדו בחוצה לארץ ובנימין נולד בארץ ישראל.

3 תלמוד בבלי, מסכת ראש השנה טז:

ואמר רבי יצחק: ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם, אלו הן: צדקה, צעקה, שינוי השם, ושינוי מעשה... וי"א אף שינוי מקום, דכתיב "ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך" והדר "ואעשך לגוי גדול" (יבא-ב). ואידך! ההוא זכותא דא"י הוא דאהניא ליה.

4 תלמוד בבלי, מסכת מכות ז.

דתניא, רבי יהודה בן דוסתאי אומר משום רבי שמעון בן שטח: ברח מארץ לחוצה לארץ - אין סותרין את דינו, מחוצה לארץ לארץ - סותרין את דינו, מפני זכותה של ארץ ישראל. (רש"י - "אולי תועיל למצוא לו פתח של זכות")

ה. ברכות הארץ

1 מדרש תהלים, מזמור יד, אות ו'

"מי יתן מציון ישועת ישראל": אמר ר' לוי כל הברכות והטובות והנחמות שמביא הקדוש ברוך הוא על ישראל, מציון מביא, תורה מציון, שנאמר "כי מציון תצא תורה" (ישעיה ב:ג), ברכה מציון, שנאמר "יברכך ה' מציון" (תהלים קכח:ה), הופעה מציון שנאמר... סעד מציון... חיים מציון... גדולה מציון... ישועה מציון...

2 ספרי דברים, פרשת עקב, פסקא לו

"עד לא עשה ארץ וחוצות" (משלי ח:כו): רשב"י אומר תבל זו ארץ ישראל... למה נקרא שמה תבל? שהיא מתובלת בכל, שכל הארצות יש בזו מה שאין בזו ויש בזו מה שאין בזו, אבל ארץ ישראל אינה חסרה כלום, שנאמר "לא תחסר כל בה" (דברים ח:ט)... הרי הוא אומר "ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי צבאות גוים" (ירמיה ג:יט)... מה צבי זה קל ברגליו מכל בהמה וחיה כד פירות א"י קלים לבוא מכל פירות ארצות, ד"א מה צבי זה כשאתה מפשיטו אין עורו מחזיק את בשרו כד א"י אין מחזקת פירותיה בשעה שישראל עושים את התורה, מה צבי זה קל לאכל מכל בהמה וחיה כד פירות א"י קלים לאכל מכל הארצות...

ו. תורת הארץ

1 בראשית רבה, פרשת בראשית, פרשה טז סימן ד

"אשר שם הזהב" (בראשית ב:יא) אלו דברי תורה, שהן נחמדין מזהב ומפז רב, "וזהב הארץ ההיא טוב" (שם ב:ב) מלמד שאין תורה כתורת א"י ולא חכמה כחכמת א"י, "שם הבדולח ואבן השוהם וגו'" (שם), מקרא משנה ותלמוד ותוספתא ואגדה.

2 תלמוד בבלי, מסכת בבא בתרא קנח:

בחזקת מי? ר' אילא אמר: בחזקת יורשי האם; ר' זירא אמר: בחזקת יורשי הבן. כי סליק רבי זירא, קם בשיטתיה דרבי אילא... אמר רבי זירא, שמע מינה: אורא דארץ ישראל מחכים.

3 מדרש תהלים, מזמור קה, אות א'

"הודו לה' קראו בשמו וגו' שירו לו זמרו לו בקשו פניו תמיד" (תהלים קה:א-ב): אמר ר' יוסי בר חלפתא לר' ישמעאל בריה מבקש את לראות פני שכניה בעולם הזה? עסוק בתורה בארץ ישראל, שנאמר "דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד" (שם קה:ד).

4 תלמוד בבלי, מסכת חגיגה ה:

"ודמע תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה עדר ה'" (ירמיה ג:יז) אמר רבי אלעזר: שלש דמעות הללו למה? אחת על מקדש ראשון, ואחת על מקדש שני, ואחת על ישראל שגלו ממקומן. וא"ד אחת על ביטול תורה. בשלמא למ"ד על ישראל שגלו היינו דכתיב "כי נשבה עדר ה'". אלא למ"ד על ביטול תורה, מאי "כי נשבה עדר ה'?" כיון שגלו ישראל ממקומן אין לך ביטול תורה גדול מזה.

5 הרב עובדיה יוסף, "מצוות יישוב א"י בזמן הזה", תורה שבעל פה (י"א)

אבל הכא הדבר ברור שלימוד התורה עולה על כל מצוות התורה, כמ"ש בירושלמי (ריש פאה): יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישו בה, אפילו חפצי שמים לא ישו בה. ובלעדי התורה אין שום אפשרות ליישוב א"י... ובאמת שהשיקול היסודי שצריך לדחוף את אחינו יהודי התפוצות לעליה ולהתיישבות בארץ הוא העובדה שארצנו הקדושה נהפכה בדורנו זה למרכז עצום של התורה הקדושה, הן בכמות והן באיכות... אמנם גם בארצות הברית ישנם מרכזי תורה, אבל לצערנו ולדאבונו לבנו על כל נפש שמצילים, נטמעים ומתבלבלים עשר נפשות. וכל חייהם הרוחניים דומים למי שבונה טרקלין מפואר על קרח, וחם השמש ונמס...